

GAZETA LWOWSKA.

W Piątek

N^{ro}. 119.

17. Października 1825.

Wiadomości krajowe.

Ze Lwowa. — Jego C. K. Apost. Mość powracając z Czerniowiec do Lwowa, odprawił w Nadwornym ieden w Bolechowie drugi nocleg, i przed wczoraj w południe zupełnie zdrów stanął w naszej stolicy.

N. Pan zatrudnia się ciągle pracami gabinetowemi.

Ces. Rossyjski Sekretarz Stanu w Wydziale Spraw Zewnętrznych, Hrabia Nesselrode i Ces. Rossyjski Jenerał Kawaler Tatischeff, ziechali tu jeszcze pierwej z Czerniowiec.

C. K. Kanderz Domu, Dworu i Stanu oraz Minister Spraw Zewnętrznych, Xiążę Metternich, ma się wprawdzie lepiej, atoli przecie zdrowie jego znajdzie się jeszcze w tem nieprzyjemnem położeniu, że z domu wychodzić nie może.

Uwiedomienie

C. K. Rządu krajowego.

Najiaśniejszy Pan najwyższą uchwałą z dnia 20. Lipca r. b. raczył stosownie do przepisów najwyższego uniwersału z dnia 8. Grudnia 1820 na uczynione pokorne przedstawienia nadwornéy Kommissyi handlowéy nadadź pięcioletny przywilej Michałowi Wunsch mechanikowi w Wiedniu na przedmieściu Neubau pod Nrm. 198 mieszkającemu 1) na wynalazek nowéy pompy ciężcéy i kotła wietrznego, który wynalazek co do istoty na tém zasadza się, że ani iedno, ani drugie tarcie nie spada, gdyż pompa ciężąca z ciał zupełnie elastycznych złożona jest, że ón na ten sposób wszystkie gatunki siławek do gaszenia ognia sporządza, że za trzeciém lub czwartém poćśnieniem pół wiadra wody dostaje się, i że studni w razie potrzeby, jak siławki do gaszenia użyć można, nakoniec że zapomogą tego wynalazku niepotrzebnię podniesionego wodowynalazku (cysterny), bassyny w ogrodach założyc, zbioru (cysterny), bassyny w ogrodach założyc, i takowe także jak postumenty w ogrodach, salsach albo pokojach stawić można; 2) na wynalazek

nowych świdrów do wiercenia kamienia i ziemi, zapomogą których w zamiarze kopania nowych studzien, uprzednio głębokości fundamentu i własności wody otrzymać mającący przekonad się, i exystujące inż studnie głębiej kopać można.

Najiaśniejszy Pan najwyższą uchwałą z dnia 2. Czerwca r. b. i stosownie do przepisów najwyższego uniwersału z dnia 8. Grudnia 1820 nadadź raczył Józefowi Schreiner, mieszkającemu w Wiedniu na wysokim moście pod Nrm. 348 pięcioletny przywilej na wynalazek robienia nowego rodzaju trunku, ponczem Wiedeńskim zwanego, który sztucznie zgotowany, na ciepło lub zimno pić można, i zdrowiu służy.

Najiaśniejszy Pan najwyższą uchwałą z dnia 20. Lipca r. b. raczył na uczynione Sobie pokorne przełożenie C. K. nadwornéy Kommissyi handlowéy, stosownie do przepisów najwyższego uniwersału z dnia 8. Grudnia 1820 nadać uprzywilejowanemu na wynalazek robienia wszystkich dotąd warzonych i destylowanych trunków w kottach cynowych, Wicentemu Jakubowi Selka mieszkającemu w Wiedniu na Fischerstiege, pod Nrm. 374 trzyletny przywilej na poprawę bilaru, która co do istoty na tém zasadza się, że bilar tylko trzech nóg potrzebuje, i przez zsuniecie oraz także jako stół okrągły do iadania użytym bydź może, przez co pokój iadalny albo też bilarowy oszczędza się, że do każdego bilaru, kule bilarowe o kilka ZR. mniej kosztują, a iednak na nim, tylko podług inszych reguł wszystkie partyje grać można, i nakoniec, że nawet i sama gra jest piękniejszą, gdyż niektóre kule pagate, wonde i squise zastaniają.

Najiaśniejszy Pan najwyższą uchwałą z dnia 20. Lipca r. b. raczył na pokorne przełożenie C. K. nadwornéy Kommissyi handlowéy, stosownie do przepisów najwyższego uniwersału z dnia 8. Grudnia 1820 nadadź Leopoldowi Pausinger C. K. Radoy, mieszkającemu w Wiedniu przy ulicy Kurent zwanéy, pod Nrm. 406, i Franciszkowi Wurm mechnikowi w Gramatnensiedel pod Nrm. 59 mieszkającemu, obadwóm Interessantom głow-

nym fabryki przedzenia lnu i kłaków w Marienthal, pięcioletny przywilej na wynalazek »całkiem nowej maszyny, do przedzenia lnu i kłaków, tudzież maszyny do czyszczenia kłaków, i maszyny do kręcenia nici, których istota na tém zasadza się, a w prawdzie co do maszyny do przedzenia lnu i kłaków: że ona materiał w jego całej pierwotnej długości zupełnie suszy, i tym go sposobem na nic przeistacza, że przedza najlepsze własności przędzy wrzecionowej otrzymuje, przez co w fabrycznym opędzeniu zepsucie przędzy przez zgnitłość, któremu przy mokrych przędzach trudno zapobiedz, zupełnie uchyla się; co do maszyny czyszczenia kłaków znowu na tém: że włókna w kłakach skudłone, mogą być czyszczone, wyczyszczone i najdłuższe włókna od najkrótszych, równie jak i od października oddzielone i odebrane, i tym sposobem kłaki w równoległości i kształcie wstążki do dalszej roboty przygotowane zostają; przy maszynie zaś do kręcenia nici na tém: że przedza do kręcenia przygotowana bez przekręcenia nici spina się, przez co niedoskonałość, wielu gatunków nici właściwa, uchyloną zostaje; nakoniec co do wszystkich trzech maszyn na tém: że przez wynalazek ich przedzenia lnu i kłaków za pomocą maszyn, zupełnie do skutku doprowadzony i ten zamiar osiągnięty został, iż każdą maszynę do przedzenia bawełny urządzoną, na ową do przedzenia lnu i kłaków, a przeto każdą takową fabrykę przedzalną w czasie krótkim i z nie wielkim kosztem, na fabrykę do przedzenia lnu i kłaków przeistoczyć można.«

Hurs Wiedeński z dnia 9go Październ.: Obligacyie dlugu Stau 5 procentowe w M. K. 81 5/8. — Obligacyie na pożyczkę do wygrania przez losy z r. 1820 za 100 ZB. M. K. — Obligacyie na pożyczkę do wygrania przez losy z r. 1821 za 100 ZB. M. K. — — Certyfikaty na pożycz. z r. 1821 za 100 M. K. — Hurs na Augsburg za 100 Hur. — Br. Uso4 — Moneta konwencyjna za 100, 249 7/8. — Akcyie bankowe, jedna po 915 3/5 ZB. M. K.

Wiadomości zagraniczne.

Portugalia i Brazylia.

Z Lizbony donoszą pod dniem 6tym z. m. »Żołnierze przybyli z Bahii w Brazylji, nosili konstytucyjne kokardy aż do przybycia do portu. Nim wylądowali rozbroiono ich i są od tego czasu pod surowym dozorem. — Rząd odesłał wszystkie w Lizbonie będące pułki do prowincyi Alentejo. W zamku uwięziono Officerów 4go pułku wyjąwszy czterech, i sześćnastu Officerów 27go pułku.«

Posel Francuzki iechał we własnym po-

wozie Króla na pierwsze uroczyste posłuchanie, na którem Królowi i Infantowi D. Michałowi oddał orderzy Świętego Ducha. Towarzyrzyli mu powozy Nayszakońskich mieszkańców Lizbony. — Z Brazylji dowiadujemy się, że Gubernator Maranhanu dotąd to miejsce utrzymuje dla Portugalii i że jeszcze Rządu Rio-Janeirskiego nie uznał.

Hiszpania.

Podług doniesien telegraficznych nadestanych z Paryża pod d. 29. Września kapitulowała załoga San Sebastian. Miasto i twierdza mają być oddane Francuzkiemu oblężającemu wojsku dnia 3. Października. Załogę z 2,000 ludzi złożoną ogłoszono za będącą w niewoli, na dnia następującego wyruszyć i jeżeli okręt się trafi, d. 4. albo 5. t. m. uda się do Bayonny.

(Pierwsze doniesienie Marszałka Laurystona datowane dnia 18go z Orooyen ściąga się na znane wypadki tyżące się kapitulacyi Pampeluny.)

Doniesienie Jenerała Porucznika Barona Rottembourg do Ministra Woyny:

Perpignan dnia 18. Września 1823.

JW. Paniel W moim doniesieniu, które JW. Panu dnia wczorayszego posłałem, doniosłem już o wytepieniu i wzięciu w niewolę przez Jenerała Porucznika Barona Damas dnia 15go i 16go pod Llado i Llera kolumny nieprzyacielskiej, która z Barcelony wyruszyła.

Jenerał Baron Damas musiał powrócić do Gerony. Oczekuję zabranych przez niego ienców, którzy przybędą tu w 4 kolumnach. Ostatnia złożona ze 120 Francuzkich zbiegów zostanie się w Castillet, trzy pierwsze odesłane będą do Montpellier. Wszystko już nagotowane do przyjęcia tych ienców.

Weterani 13go liniowego pułku żądali iak najusilniey pójść razem ze swoimi towarzyszami broni, którzy dostali rozkaz wyruszenia za granicę.

Nie mogę zadosyć wychwalić odwagitych weteranów, gdy się trzeba potykać z nieprzyjacielem. Gdy kompaniom karabinierów 53go pułku nakazano wyruszyć za granicę i tylko weterani mieli się pozostać w Mont-Louis, koniecznie prosili, ażeby im pozwolono tego zaszczytu towarzyszyć owym kompaniom. »Jeżeli nam nie pozwolą pójść razem rzekli »opprzeskakujemy przez wały, ażebyśmy tylko mogli być uczestnikami boju.« Takie rysy charakteru nie powinny nas u Francuzkiego żoł-

nierza zastanawiać, wszakże jest to zawsze przyjemnym uczuciem podawać je do powszechnej wiadomości.

Jenerał Porucznik Dowódca dywizyi
Wschodnich Pireneów
Baron Rottenbourg,

Gwiazda donosi z Puerto de Santa Maria pod d. 18. Września: »Xiążę odiechał do San Lucar dla widzenia przygotowań Jenerała Bourmont do wyładowania. Kontr-Admirał Duperré przybył tu dnia wczorajszego o 2 godzinie. Uwiadomiony o tem, że Xiążę rozkazał flocie uderzyć, nie zatrzymał się w San Lucar, lecz natychmiast udał się do floty, nad którą objął główne dowództwo. Nikt sobie tego wystawić nie może, ile chęci do boju mają Officerowie i żołnierze. Takie wojsko tylko się pokazać powinno, a natychmiast zwycięży. Obeznamnieni z okolicznościami Hiszpanie ani wątpią, że Kadys w krótko się podda.«

Donoszą z Walenyci, że odkryto tam spisek aknowane przeciw Don Carlos Ulmanowi, byłemu Adjutantowi Jenerała Elio, a terazniejszemu wojskowo - politycznemu Gubernatorowi Orihueli. Spiskowi ułożyli plan dnia 27. Sierpnia zamordować Ulmana, gdy będzie przewodniczył Sądowi Ayuntamienta, a z nim wszystkich urzędników mieyskich. Celem wykonania tego okropnego zamiaru nąjęto 100 zabójców, którzy potajemnie mieli się zgromadzić na różnych mieyscach za miastem, a potem niespodziewanie wpaść do miasta i wykonać to pełne zgrozy dzieło. Szczęśliwym trafem pewien poczciwy wieśniak dał znać, że koło tego chaty ze 30 uzbrojonych ludzi zgromadziło się, którzy się podeyrzanymi wydawali. Na tę wiadomość porwał nieustraszony Ulman za oręż, a w towarzystwie Alkada i innych 8 uzbrojonych ludzi udał się jak strzała na oznaczone mieysce i podszedł tym sposobem 30 spiskowych, którzy nciekać zaczęli. Dziesięciu z nich pojmano. To sprawiwszy z równym pospiechem powrócił do miasta, gdzie herszta rokoszu uwiezić rozkazał.

Monitor z d. 29. Września zawiera następujące doniesienie Marszałka Moncey do Ministra Woyny, datowane z Sarryi (blokada Barcelony) d. 21. Września:

»Trzy nieprzyjacielskie kolumny, ogółem z 6,000 piechoty, ze 100 koni i ze 6 dział złożone, zrobiły d. 12. t. m. o pół do 6tęy z rana wycieczkę przez nową bramę i szły ku lewéj stronie linii morskiej. Pierwsza nie oddalała się od morskiego brzegu, druga szła

ku Clotowi, trzecia zbaczła ku jednéy części linii między Gracyją i Casa Donna. — Pierwsza stanęła na czatach, druga uderzyła na dom obronny i potykała się przy wstępie do wsi Clot. Stanowisk tych bronił z największą odwagą pierwszy batalion 6go lekkiego pułku i 2gi batalion 31go liniowego pułku. Kapitan Jarmot ciężko kulą uderzony, padł na ziemię wołając: »Niech żyje Król!«

»Jenerał de Vence wsparł piechotę swoję ogniem 12funtowego działa i ogniem haubiczy, a posiłkował ją 18tym pułkiem strzelców. Nieprzyjaciel robił cofające się obroty, a ponieważ Pułkownik Beaumont spieszył przeciw niemu na czele drugiego plutonu swoiego pułku, cofnął się spieszo przez kanał Moncady.«

»Trzecia kolumna daleko mocniejsza, jak obie pierwsze, zwróciła całe usiłowanie swoie przeciw Casa-Nova, Casa-Milans i Casa-Donna. Waleczność kompanii 7go, 19go i 32go liniowego pułku zrobiła te usiłowania bezowocnem. Nieprzyjaciel odparty z tych stanowisk rzucił się na dzielące je przedziały. Wtedy Jenerał Peccaduc postąpić kazał swoiemu odwodowemu wojsku, złożonemu z 3go batalionu 32go liniowego pułku i z kilku kompanii 7go pułku. Wystawiony na atak tego wojska i na ogień naszych dział nieprzyjaciel zmuszony został do odwrotu, a wkrótce i ze wszystkich wygnany stanowisk, które był zajął. Te 3 kolumny wróciły o pół do 11tęy godziny do twierdzy pod tarzą artylerji zamku Pio.«

»Utraciliśmy jednego Oficera, zabito nam jednego żołnierza i 17 ludzi raniono. Głoszą, że nieprzyjacielowi czyniono niezdolnemi do boju 200 ludzi. Jenerał Curial chwali w dodanym spisie postępowanie Officerów, podoficerów i szeregowych.«

»Mam honor i t. d.

»Moncey.«

Następująca jest treść doniesienia Marszałka Laurystona do Ministra Woyny datowana z Orcoven pod d. 18. Września a umieszczonych w Monitorze z d. 24. wsp. m.:

»W moim doniesieniu z d. 14. t. m. uwiadomiłem JWPana o robotach artylerycznych przedsięwziętych pod Pampłoną. Deszcz nawalny przeszkadzał naszym artylerji w pospiesznej pracy, wszelako postawiła 8 baterjiów najeżonych 50 działami większego wagomiaru. Zaś dawniej jeszcze postawiono 5 moździerzowych baterji, gdzie było 31 dział mniejszych i haubiców. Załoga całej używszy siły potrafiła zaledwo dwie naszych puszkarskich baterji zatrudnić, nie mogąc nawet przeszkodzić ich

szukom. Dnia 16. z rana zaczęto ognia dawać z całej naszej linii i to z największą przemocą. Załoga odpowiedziała na ten ogień z równą dzielnością, tak dalece, że zwycięstwo zachwiała się na chwilę, ale wkrótce przychyliło się na naszą stronę. Między 9. i 10. godziną upadały wszystkie zastony twierdzy. Każda kula, która padła na mury szanów odbijając się o kamienie czyniła skutki wystrzału kartaczowego i raniła Hiszpańskich artylerzystów. Przeciwnie kule Hiszpańskie wpadały wprawdzie do naszych szanów porobionych z ziemi, lecz nie czyniły żadnej szkody, ponieważ ziemia była wilgotna i tłusta. O 10tej godzinie już nieprzyjaciel słabiej odpowiadał na nasz ogień. Nasz zaś pomnażał się coraz bardziej. Wkrótce zamilkła twierdza i nasz ogień ustawał powoli, aż nareszcie zupełnie ustać musiał dla braku zapasów prochu. O 2. godzinie zatknęła załoga na wałach wprądy Hiszpańską, a potem białą chorągiew. Kazałem na wszystkich miejscach zatamować ogień, lecz pracowaliśmy koło szanów przez noc całą gotując się na wszelki przypadek. Jenerał Dameron, dowodzący na szanach oddał mi list od Gubernatora, który choiast postać parlamentarza, by się umawiać o kapitulacyją. Odpowiedziałem, że go oczekuję. O północy nadesłano parlamentarzów do mojej głównej kwatery. Wkrótce porozumieliśmy się, a ja odesłałem ich na powrót do miasta z Marszałkiem polnym St. Cyr-Nugues, któremu dałem zupełne pełnomocnictwo do zawarcia kapitulacyji. Powrócił z rana d. 18. Września i oddał mi kapitulacyją podpisaną na dwie ręce, której inż JWPanu udzieliłem. Załogę zabraną w niewolę wojenną, złożoną z 3,400 ludzi odesłałem pod dobrą zastoną do St. Jean-Pied-de-Port. Gdyby załoga była mocniejszą i gdyby mogła mieć nadzieję odsieczy, długo byłaby się ieszcze broniła, mimo ogromnych zapasów dział oblegających i w 13 dniach nie byłibyśmy byli ukonczyli oblężenia.

(podp.) »Lauryston.«

Gwiazda z d. 29. Września umieściła »Postscriptum« następującą wiadomość: »Właśnie odebraliśmy świeży list z Puerto de Santa Maria. Xiążę Infantado, Prezes Rejenoyi przybył tamże i iadł u Xiążęcia Angoulême. — Do Kadyxu rzucano inż 100

bomb (z floty).— Kontr-Admirał Desrotours mianowany jest Komandorem legii honorowej.

Listy i Gazety z Gibraltaru donoszą pod d. 5. Września, że Quiroga, Zayas i Robert Wilson wsiedli d. 2. wspom. m. na bat rybacki celem dostania się do Kadyxu i zdaje się, że się im ta sztuczka udała.

Wielka Brytania i Irlandyia.

Ponowiono rozporządzenie gabinetowe, mocą którego wywóz broni i amunicyi do nadbrzeżów Afryki zakazany został, wyjąwszy miejsca warowne położone przy gościnca do Gibraltaru.

Od czterdziestu lat nie było tak obfitego połowu śledzi na wyspie Man, jak tą razę. Do Whitehaven zawinęło niedawno kilkanaście okrętów ze śledziami z téj wyspy, na których sprzedawano sto sztuk po 2 szyll. szterl.

Podpułkownik Joh. T. Jones, inżynier dowodzący w Woolwich i t. d. odiezie w towarzystwie Kapitana inżynierów Harpera do wysp Jońskich łądem, dla oglądania tamecznych warowni i zdania o nich sprawy. Zabawić tam ma sześć miesięcy.

Francyja.

Nowe rozporządzenia Królewskie znosi owo pod d. 20. Stycznia 1819 wydane, podług którego obce zboże wprowadzone być może do Francyi za równą ilość mąki za granice w zamian wydać się mającą. Podobny nawet handel zamiany na zboże zagraniczne ma ustać zupełnie.

Monitor w swoim nieurzędowym oddziale umieścił list z Martyniki pisany pod d. 14. Lipca, w którym donoszą, że tamtejszy Gubernator, Jenerał Donzole, wysłał fregatę Jeanne d'Arc do Portorico, a z tamtąd do Hawanny, zaś fregaty Thetis i Constance wysłał do la Guayry, do stojącego tam Hiszpańskiego Admirała i do Jenerała Morales, donosząc Władzom Hiszpańskim o stanie rzeczy w Europie i przekładając im potrzebę zachowania spokojnych stosunków między obopólnymi osiadłościami w Zachodnich Indiach. Gubernator Portorico pierwszy odpowiedział na to poselstwo; przystał na przedłożenie Francuzkie, lecz dał się z tém słyszeć, że wprzód wysłać Oficera do Europy, ażeby się o rzeczywistości dowiedział.